

Francisco Fleta Polo: 90 anys

El compositor barceloní Francisco Fleta Polo acaba de fer noranta anys.

Jo, a casa, de ben petit, sentia sovint a parlar d'un tal "Fleta" i és que el meu pare i ell eren molt amics. El meu pare era un músic d'aquells d'abans, com en Fleta: tocava diversos instruments i tant el podies veure fent bolos a l'Orquestra del Liceu com en una orquestra de ball, fent classes o un arranjament per a una coral. El meu pare es deia Francesc i en Fleta, el seu amic, Francisco. Tots dos van compartir estudis de trompeta, primer, i de viola després. Avui dia resulta molt estrany que un músic sigui trompetista i violista, però en aquells temps (als anys cinquanta i seixanta) per guanyar-te la vida de músic calia tocar totes les tecles.

El cas és que en Francesc i en Francisco van començar estudiant trompeta i violí al Conservatori del Bruc. Tant a l'un com a l'altre, en més d'una ocasió els van demanar que toquessin la viola en algun bolo i per això van demanar al professor de violí que els ensenyés perquè aleshores no hi havia classes de viola al Conservatori. Durant els primers anys de la dècada dels seixanta van anar estudiant i un bon dia van decidir presentar-se a examen. Francisco Fleta volia fer directament l'examen de l'últim curs de viola, el vuitè, però el director del Conservatori, Joaquín Zamacois, no li ho va permetre. Si volia treure's diversos cursos de viola de cop, no hi havia cap problema: podia fer-ho en una mateixa tarda, però s'havia d'anar examinant d'un en un de cada curs, des de primer fins a vuitè. Així ho van fer: el meu pare va aprovar els quatre primers cursos, i en Francisco, tots vuit, l'un darrere l'altre, amb matrícula d'honor. El meu pare, que no era tan virtuós com en Francisco, va seguir la carrera a poc a poc i va anar aprovant un curs cada any fins que, per circumstàncies de la vida, ho va deixar després de cursar el setè.

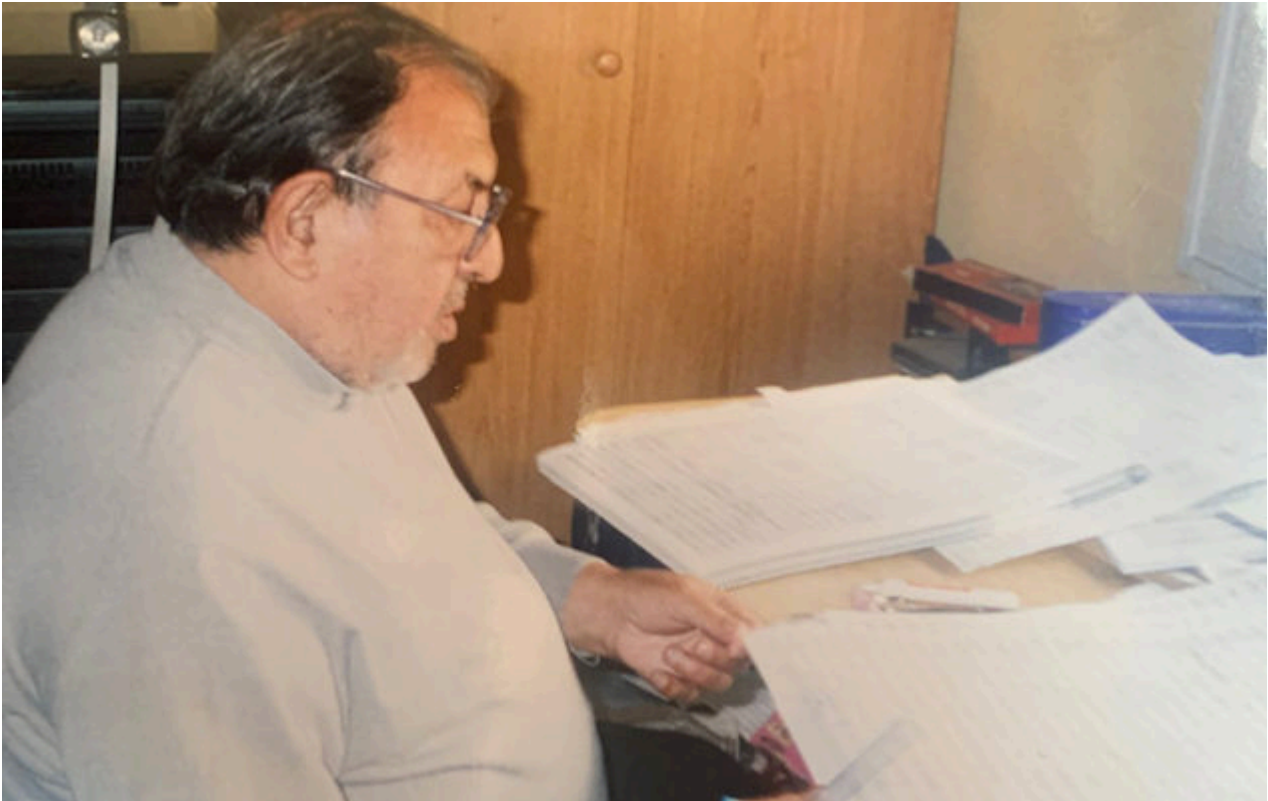
Francisco Fleta va entrar com a viola a l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu, després va opositar a la recentment creada Orquesta de Radiotelevisión Española (1964) i, després de viure cinc anys a Madrid (on van néixer els seus tres fills), va tornar a Barcelona per fer-se càrrec de les classes de viola al Conservatori de Barcelona i per guanyar una plaça a l'Orquestra Ciutat de Barcelona. Quan jo vaig complir sis anys, recordo que el meu pare va dir que es tornava a matricular com a alumne al Conservatori. A mi em semblava molt estrany que el meu pare (que era professor de música en diferents escoles i un músic professional de cap a peus) pogués ser també alumne, però ell mateix m'ho va explicar: *"En Fleta m'ha proposat que em matriculi de vuitè de viola amb ell com a professor, i així tindrè el títol superior"*. El meu pare ja tenia diversos títols superiors: el de trompeta, el de violí, el de director de cors... Per què en volia

un altre? *“És que no té gaires alumnes, així que si m’hi apunto, encara li faré un favor”*. Ells dos ja feia anys que compartien faristol en alguna orquestra i, al meu pare, el títol de viola, no l’hi havia demanat ningú: en aquella època o tocaves o no tocaves. El fet de tenir títol no servia de gran cosa. Però per l’amistat que els unia van fer aquest *quid pro quo* i els va anar bé. Cal dir que en Fleta, al meu pare, no li va regalar res: aquell any li va suspendre el vuitè i no el va aprovar fins al curs següent. A poc a poc les classes de viola al Conservatori es van anar omplint, paral·lelament al fet que l’instrument anava guanyant prestigi després d’una llarga època en què sempre havia estat considerat un instrument “de segona”. Bona part d’aquesta revaloració de l’instrument a casa nostra va ser per la feina de Francisco Fleta.

Tal com assegura ell mateix, gràcies a la vida de faristol, Francisco Fleta va arribar a conèixer molt bé els instruments de l’orquestra i les necessitats i dificultats de l’intèrpret. Va començar a compondre música sempre des d’aquest vessant pràctic: tenint molt en compte qui ha d’interpretar la música, qui l’ha de treure del paper i fer-la viure. Aquesta característica ha fet que els intèrprets sempre s’hagin sentit còmodes tocant les obres de Fleta. Durant l’etapa de professor de conservatori (i més endavant, de catedràtic) va compondre dotzenes i dotzenes d’obres per als seus companys de claustre. Quan algun professor (de violoncel, de trompa, de guitarra...) necessitava música nova, Francisco Fleta sempre estava disposat a escriure-la. El seu catàleg de música de cambra supera les cent trenta obres, amb partitures dedicades a tot tipus de formacions, des d’obres *a solo* fins a nonets, passant per duets, trios, quartets, etcètera. Durant la dècada dels noranta va publicar diversos tractats pedagògics per a l’estudi del violí i de la viola: *Estudis d’escales i arpegis* (vuit volums), *Estudi de la doble corda* (cinc volums) i el més rellevant de la seva producció, fruit de la reflexió i la pràctica com a professor, *Nou sistema per a l’estudi de les posicions fixes* (cinc volums).

L’any 1996, Francisco Fleta es va jubilar, però no va deixar de compondre. Gràcies a l’amistat que l’unia amb Enric Climent, editor de Clivis, aquesta editorial va començar a publicar-li obres ja als anys seixanta. Des d’aleshores no ha deixat de fer-ho, perquè Fleta tampoc no ha deixat de compondre. La seva producció és tan llarga que, a hores d’ara, ja hi ha certs problemes per fer un catàleg exhaustiu de tota la seva obra. Un dels estudiosos de l’obra de Fleta, el també intèrpret de viola Abili Fort, fa anys que col·labora amb Clivis i ja ha registrat més de dos-cents títols i, a petició de l’autor, també n’ha desestimat diversos, obres que Fleta ha preferit treure de catàleg. Un esbós d’aquest catàleg s’inclou al final d’aquest article.

Des dels inicis dels anys dos mil, cada cop que es publica una obra de Francisco Fleta, l’editorial em demana que escrigui un comentari per acompanyar l’edició impresa. Gràcies a aquesta feina de comentarista he pogut parlar de música i de la vida amb Francisco Fleta en diverses ocasions, enriquir-me del seu saber musical i humà i així poder transcriure paràgrafs com el que tanca aquest article i que resumeix el seu pensament musical: *“La meva música és eminentment pràctica. Mai no busco l’element teòric. Vaig aprendre música des d’un faristol estant, tocant música dia rere dia. De la música dolenta he après moltes coses: això no s’ha de fer i això tampoc. Però de la música bona m’ha costat més, perquè sempre em quedo extasiat davant la bellesa i les meravelles que els compositors han arribat a escriure. Els meus acords no pretenc que siguin classificables o analitzables, només vull que responguin a la sonoritat que busco, a la qualitat del so que he pensat. Un cop tinc la música al cap, l’escriu a tinta directament, perquè si no, quan passo a net, corregeixo massa coses -tot és millorable- i acabo escrivint una obra nova. També busco que l’intèrpret gaudeixi de la música, que s’ho passi bé fent la seva feina. Les dificultats de les meves obres són superables perquè no hi ha res que no es pugui tocar amb una mica d’esforç: acostumo a posar sobre paper tot allò que jo mateix soc capaç de tocar. Si d’alguna cosa estic content, és de veure que les meves obres tenen un llenguatge que les fa fàcils de reconèixer: sonen a Fleta Polo. Espero que en pugui gaudir molta gent”*.

Esbós del catàleg de les obres de Francisco Fleta Polo (elaborat per Abili Fort i Manero)

Obres per a un instrument:

-Piano

Sonata Cervantina

Tema amb variacions

-Acordió

Gavota bachiana

Impromptu núm. 21, "Walzer"

-Violí

Invenció núm. 1

Scherzo

-Viola

Invenció núm. 1

Sonata núm. 18

-Guitarra

Cinc danses barroques, op. 61

Sonata, op. 76, "El Caballero Andante Desfacedor de Entuertos"

La ruta de Don Quijote

Tema amb variacions, op. 70 núm. 4

Tríptic, op. 79 núm. 19

Dos instruments:

-Violí i piano

Cinc duos concertants

Capricho núm. 7

Impromptu núm. 21

Sonata concertant

-Dos violins

Invenció núm. 2, "Walzer"

-Violí i viola

Impromptu núm. 28

Sonata concertant

-Violí i violoncel

Invenció núm. 6

-Viola i piano

Capricho

Fantasia "solo de viola"

Impromptu núm. 21a

Romança i caprici

Sonata op. 62

-Dues violes

Invenció núm. 3

-Viola i violoncel

Invenció núm. 4

-Viola i contrabaix

Impromptu núm. 17

-Viola i guitarra

Cinc cançons becquerianes

El Corregidor D. Juan de Bobadilla

-Violoncel i piano

Capricho núm. 6

Impromptu núm. 6b

Impromptu núm. 7b

-Violoncel i contrabaix

Invenció núm. 5

-Contrabaix i piano

Dos duos concertants

Moviment perpetu

-Flauta i piano

Impromptu núm. 9

Impromptu núm. 1

-Oboè i piano

Impromptu núm. 14

-Oboè i guitarra

Sis cançons becquerianes

El Corregidor D. Juan de Bobadilla

-Corn anglès i piano

Caprici

-Clarinet i piano

Impromptu núm. 7a

Impromptu núm. 9a

-Fagot i piano

Impromptu núm. 6a

Impromptu núm. 12

-Saxòfon i piano

Impromptu núm. 8

Sonata op. 62a

-Trompa i piano

Impromptu núm. 6

Impromptu núm. 7

-Trompeta i piano

Capricho núm. 6,

Impromptus núm. 2, 4, 5 i 20

-Trombó i piano

Impromptu núm. 20a

-Tuba i piano

Impromptu núm. 20b

-Timbales

Impromptu núm. 11

-Dues guitarres

El Corregidor D. Juan de Bobadilla

Impromptu núm. 10

Tres instruments:

-Trios amb piano

Capricho concertant 1987, per a violí, viola i piano

Fantasia concertant 1995, per a oboè, guitarra i clavicèmbal

Trio concertant "Lial", per a violí, viola i piano

Trio concertant 2006, per a violí, violoncel i piano

Trio núm. 15, per a violí, trompa i piano

Trio per a dos saxòfons i piano

Trio 2008, per a violí, violoncel i piano

-Trios de corda

Capricho núm. 3, per a violí, viola i violoncel

Trio de corda "Retrat Sonor"

-Trios de vent

Capricho núm. 3, per a flauta, clarinet i fagot

Capricho núm. 4, per a 3 trompetes i piano

Capricho núm. 5, per a 3 trompetes i piano

-Altres trios

Impromptu núm. 25, per a viola, violoncel i guitarra

Impromptu núm. 25, per a violí, viola i guitarra

Trio concertant per flauta, viola i guitarra, "Trio Diabelli"

Quatre instruments:

Quartet per a violí, viola, violoncel i piano

Quartet sobre temes del P. Soler, per a flauta, oboè, fagot i clavicèmbal Quartet de corda núm. 1, op. 69

Quartet de corda núm. 2

Quartet de corda núm. 3

Quartet de corda núm. 4

Capricho núm. 6, per a 4 trompetes

El manco de Lepanto, per a 4 saxòfons

Fantasia i fuga per a 4 violes

Impromptu concertant per a 4 guitarres

Cinc instruments:

Capricho per a oboè i quartet de corda

Capricho per a violí, viola, violoncel i contrabaix i piano

Divertimento per a 2 violins, viola i 2 violoncels

Divertimento per a corn anglès i quartet de corda

Divertimento per a fagot i quartet de corda

Divertimento per a flauta i quartet de corda

Divertimento per a saxòfon contralt i quartet de corda

Divertimento per a saxòfon soprano i quartet de corda

Divertimento per a saxòfon tenor i quartet de corda

Divertimento per a trompa i quartet de corda, "Walzer"

Las fiestas del Toboso, per a quintet de vent

Quintet per a 2 violins, viola, violoncel i contrabaix

Quintet per a clarinet i quartet de corda

Quintet per a clarinet i quartet de corda, "Infancia de Cristo"

Quintet per a instruments de vent

Sis instruments:

Impromptu núm. 22 sobre un tema de Telemann, per a 6 violes

Sextet (Divertimento) núm. 2, per a 2 violins, 2 violes i 2 violoncel·ls

Sextet de metall (trompeta piccolo, trompeta, fiscorn, trompa, trombó i tuba)

Sextet núm. 1, per a 2 violins, 2 violes i 2 violoncel·ls

Sextet núm. 4, per a contrabaix i quintet de vent

Sextet per a corn anglès i quintet de corda

Sextet per a viola i quintet de vent

Sextet per a violí i quintet de vent,

Sextet per a violoncel·l i quintet de vent

Set instruments:

Septet per a quintet de vent, piano i contrabaix

Vuit instruments:

Impromptu núm. 24, per a 6 violins i 2 violoncel·ls

Nou instruments:

Històries del Quixot, per a 2 oboès, 2 clarinets, 2 fagots, 2 trompes i contrabaix

Nonetto, per a oboè, clarinet, fagot, trompa, 2 violins, viola, violoncel·l i contrabaix

Veü i piano:

Cuatro canciones españolas per a veü i piano

Siete canciones becquerianas

Orquestra:

Capricho concertant, per a violí, viola i orquestra

Capricho 2000, per a tenora i orquestra

Concert per a viola i orquestra

Concert per a violí, trompa i orquestra de corda

Concert per a violoncel·l i orquestra de corda

Fantasia concertant per a guitarra i cordes (versió orquestra)

Simfonia concertant núm. 1, per a piano i orquestra

Simfonia concertant núm. 2, per a quartet de corda i orquestra

Simfonia concertant núm. 3, per a violí i orquestra

Simfonia núm. 4, per a orquestra, "Hel·lènica"

Simfonia concertant núm. 5, per a violí, viola, violoncel·l i orquestra

Simfonia concertant núm. 6, per a violí, viola i orquestra, "Lial"

Simfonia concertant núm. 7, per a violí, viola, violoncel·l contrabaix i orquestra

Banda:

Don Quijote (I i II)

Fantasia concertant per a viola i 23 instruments de vent

Serenates mediterrànies núm. 21, per a instruments de vent, "Costa Brava"

Serenates mediterrànies núm. 25, per a instruments de vent, "Calafell"

Simfonia núm. 4, per a band, "Hel·lènica"